

Vec T-446/05

Amann & Söhne GmbH & Co. KG a Cousin Filterie SAS

proti

Európskej komisii

„Hospodárska súťaž — Kartely — Európsky trh s priemyselnými niťami —
Rozhodnutie, ktorým sa konštatuje porušenie článku 81 ES a článku 53 Dohody
EHP — Pojem jediné porušenie — Definícia trhu — Pokuty — Horná hranica
pokuty — Závažnosť a dĺžka trvania porušenia — Poľahčujúce okolnosti —
Spolupráca — Proporcionalita — Rovnosť zaobchádzania — Právo na obhajobu —
Usmernenia k metóde stanovovania výšky pokút“

Rozsudok Všeobecného súdu (piata komora) z 28. apríla 2010 . . . . . II - 1270

Abstrakt rozsudku

1. *Hospodárska súťaž — Kartely — Zákaz — Porušenia — Dohody a zosúladené postupy, ku ktorým možno pristupovať ako k jedinému porušeniu — Pojem (Článok 81 ods. 1 ES; nariadenie Rady č. 17, článok 15 ods. 2, a nariadenie Rady č. 1/2003, článok 23 ods. 2)*

II - 1255

2. *Žaloba o neplatnosť — Rozhodnutie Komisie prijaté na základe článku 81 ES alebo článku 82 ES — Komplexné ekonomické posúdenie — Súdne preskúmanie — Hranice*
(Články 81 ES a 82 ES; nariadenie Rady č. 17, článok 15 ods. 2, a nariadenie Rady č. 1/2003, článok 23 ods. 2)
3. *Hospodárska súťaž — Pokuty — Výška — Určenie — Voľná úvaha Komisie — Súdne preskúmanie — Neobmedzená právomoc súdu Spoločenstva*
(Články 81 ES, 82 ES, 229 ES a 253 ES; nariadenie Rady č. 17, článok 15 ods. 2, a nariadenie Rady č. 1/2003, článok 23 ods. 2 a 3 a článok 31)
4. *Hospodárska súťaž — Pokuty — Výška — Určenie — Voľná úvaha priznaná Komisii článkom 15 ods. 2 nariadenia č. 17 — Porušenie zásady zákonnosti trestov — Neexistencia*
(Články 81 ES a 82 ES; nariadenie Rady č. 17, článok 15 ods. 2, a nariadenie Rady č. 1/2003, článok 23 ods. 2)
5. *Hospodárska súťaž — Pokuty — Výška — Určenie — Kritériá — Viaceré porušenia*
(Články 81 ES a 82 ES; nariadenie Rady č. 17, článok 15 ods. 2)
6. *Hospodárska súťaž — Pokuty — Výška — Určenie — Kritériá — Závažnosť porušenia*
(Nariadenie Rady č. 17, článok 15 ods. 2; oznámenie Komisie 98/C 9/03)
7. *Hospodárska súťaž — Pokuty — Výška — Určenie — Meranie efektívnej kapacity spôsobiť ujmu na dotknutom trhu*
(Nariadenie Rady č. 17, článok 15 ods. 2)
8. *Hospodárska súťaž — Pokuty — Výška — Určenie — Rozdelenie dotknutých podnikov do kategórií so zhodnou osobitnou východiskovou sumou*
(Nariadenie Rady č. 17, článok 15 ods. 2; oznámenie Komisie 98/C 9/03)
9. *Hospodárska súťaž — Pokuty — Výška — Určenie — Nevyhnutnosť zohľadniť obraty dotknutých podnikov a zabezpečiť proporcionalitu pokút s týmito obratmi — Neexistencia*
(Nariadenie Rady č. 17, článok 15 ods. 2, a nariadenie Rady č. 1/2003, článok 23 ods. 3; oznámenie Komisie 98/C 9/03)
10. *Hospodárska súťaž — Pokuty — Výška — Určenie — Rozdelenie dotknutých podnikov do kategórií so zhodnou osobitnou východiskovou sumou*
(Nariadenie Rady č. 17, článok 15 ods. 2; oznámenie Komisie 98/C 9/03, bod 1 A šiesty odsek)

11. *Hospodárska súťaž — Pokuty — Rozhodnutie, ktorým sa ukladajú pokuty — Povinnosť odôvodnenia — Rozsah*
(Článok 253 ES; nariadenie Rady č. 17, článok 15 ods. 2; oznámenie Komisie 98/C 9/03)
12. *Hospodárska súťaž — Kartely — Účast' na stretnutiach podnikov s protisúťažným cieľom — Okolnosť, ktorá pri nedištancovaní sa vo vzťahu k prijatým rozhodnutiam umožňuje dospieť k záveru o účasti na neskoršom karteli*
(Článok 81 ods. 1 ES)
13. *Hospodárska súťaž — Pokuty — Výška — Určenie — Kritériá — Dĺžka trvania porušenia — Strednodobé a dlhodobé porušenia — Zvýšenie východiskovej sumy o 10 % ročne*
(Nariadenie Rady č. 17, článok 15 ods. 2, a nariadenie Rady č. 1/2003, článok 23 ods. 3; oznámenie Komisie 98/C 9/03, bod 1 B)
14. *Hospodárska súťaž — Pokuty — Výška — Určenie — Kritériá — Polahčujúce okolnosti*
(Nariadenie Rady č. 17, článok 15 ods. 2, a nariadenie Rady č. 1/2003, článok 23 ods. 2; oznámenie Komisie 98/C 9/03, bod 3 tretia zarážka)
15. *Hospodárska súťaž — Pokuty — Výška — Určenie — Obrat, ktorý sa má zohľadniť pri výpočte pokuty*
(Oznámenie Komisie 98/C 9/03, bod 1 A)
16. *Hospodárska súťaž — Pokuty — Výška — Určenie — Kritériá — Závažnosť porušenia — Zohľadnenie následkov porušenia*
(Nariadenie Rady č. 17, článok 15)
17. *Hospodárska súťaž — Správne konanie — Rozhodnutie Komisie, ktorým sa konštatuje porušenie — Dôkazy, ktoré možno prijať*
(Nariadenie Rady č. 1/2003, článok 27 ods. 1)
18. *Hospodárska súťaž — Správne konanie — Žiadosť o informácie — Právo na obhajobu*
(Nariadenie Rady č. 17, článok 11 ods. 5)
19. *Hospodárska súťaž — Pokuty — Výška — Určenie — Kritériá — Spolupráca podniku počas správneho konania*
(Nariadenie Rady č. 17, článok 11 ods. 4 a 5)

1. Pojem jediný porušení sa týka takej situácie, keď sa viaceré podniky zúčastnili na porušení pozostávajúcom z nepretržitého správania sledujúceho jediný ekonomický cieľ, ktorým je skresliť hospodársku súťaž, alebo tiež z individuálnych porušení vzájomne spojených rovnakým cieľom (rovnaký účel všetkých súčastí) a rovnakými subjektmi (tie isté dotknuté podniky, ktoré sú si vedomé, že sa podieľajú na spoločnom ciele). Porušenie článku 81 ods. 1 ES môže vyplývať nielen z jednotlivého aktu, ale aj zo skupiny aktov alebo z nepretržitého správania. Proti tomuto výkladu nemožno namietat, že jeden alebo viaceré z tejto skupiny aktov, resp. jedna alebo viaceré súčasti tohto nepretržitého správania by samy osebe, brané jednotlivo, tiež mohli predstavovať porušenie tohto ustanovenia. Pokiaľ rôzne činnosti spadajú do „spoločného plánu“ vzhľadom na ich rovnaký cieľ skresľujúci hospodársku súťaž vnútri spoločného trhu, Komisia je oprávnená vyvodzovať zodpovednosť za tieto činnosti v závislosti od účasti na porušení ako celku. Okrem toho pojem jediný porušenie môže vzťahovať na právnu kvalifikáciu určitého protisúťažného správania spočívajúceho v dohodách, zosúladených postupoch a v rozhodnutiach združení podnikov.

porušením, pretože ovplyvnenie hospodárskej súťaže, či už ako predmet alebo účinok, je spoločnou základnou zložkou každého správania spadajúceho do pôsobnosti článku 81 ods. 1 ES. Takáto definícia pojmu jediný cieľ môže pojem jediný a nepretržité porušenie pripraviť o časť jeho zmyslu, keďže by mala za následok, že viaceré správania týkajúce sa určitého hospodárskeho odvetvia, ktoré článok 81 ods. 1 ES zakazuje, by sa mali systematicky kvalifikovať ako súčasti jediného porušenia. Preto je na účely kvalifikácie rôznych porušení ako jediného a nepretržitého porušenia potrebné overiť, či sa navzájom dopĺňujú v tom zmysle, že účelom každého z nich bolo čeliť dôsledkom riadnej hospodárskej súťaže, pričom všetky na základe vzájomného pôsobenia prispievali k uskutočneniu súhrnu protisúťažných účinkov plánovaných zúčastnenými subjektmi v rámci spoločného plánu sledujúceho jediný cieľ. V tomto ohľade je namieste zohľadniť všetky okolnosti, ktoré by mohli takúto väzbu preukázať alebo spochybníť, ako napríklad dobu uplatnenia, obsah a zároveň cieľ rôznych dotknutých konaní. Z objektívnych dôvodov môže preto Komisia začať samostatné konania, konštatovať viacero samostatných porušení a uložiť viacero samostatných pokút.

Pojem jediný cieľ nemožno vymedziť všeobecným odkazom na narušenie hospodárskej súťaže na trhu dotknutom

Kvalifikácia určitých protiprávnych konaní ako konaní tvoriacich jedinú a to

isté porušenie alebo viacero porušení má v zásade vplyv na sankciu, ktorú možno uložiť. Zistenie viacerých porušení môže totiž spôsobiť uloženie viacerých samostatných pokút, a to vždy v medziach stanovených článkom 15 ods. 2 nariadenia č. 17 a článkom 23 ods. 2 nariadenia č. 1/2003 o vykonávaní pravidiel hospodárskej súťaže stanovených v článkoch 81 ES a 82 ES.

(pozri body 89 – 94, 133, 134)

2. Pokiaľ ide o platnosť článku 15 ods. 2 nariadenia č. 17 a článku 23 ods. 2 nariadenia č. 1/2003 o vykonávaní pravidiel hospodárskej súťaže stanovených v článkoch 81 ES a 82 ES s ohľadom na zásadu zákonnosti trestov, ako ju uznal súd Spoločenstva v súlade s vysvetlením podaným Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd a ústavnými tradíciami členských štátov, Komisia nemá neobmedzenú mieru voľnej úvahy po prvé pri konštatácii existencie porušenia pravidiel hospodárskej súťaže, po druhé pri stanovení, či rôzne porušujúce akty predstavujú jediné a nepretržité porušenie alebo viacero samostatných porušení, a po tretie pri stanovení výšky pokút za tieto porušenia.

V prvom rade porušeniami pravidiel hospodárskej súťaže, za ktoré môže Komisia podľa článku 15 ods. 2 nariadenia č. 17 a článku 23 ods. 2 nariadenia č. 1/2003 ukladať pokuty, sú výlučne porušenia ustanovení článkov 81 ES alebo 82 ES. Otázka, či sú podmienky uvedené v článkoch 81 ES a 82 ES splnené, je v zásade predmetom úplného preskúmania súdom Spoločenstva. Okrem toho, ak je pravda, že v prípade, že by toto konštatovanie bolo podmienené komplexnými hospodárskymi a technickými posúdeniami, judikatúra priznáva Komisii určitú mieru voľnej úvahy, ktorá však v žiadnom prípade nie je neobmedzená. Z existencie takejto miery voľnej úvahy však nevyplýva, že sa Všeobecný súd v rámci žaloby o neplatnosť musí zdržať preskúmania výkladu údajov takejto povahy usutočneného Komisiou. Súd Spoločenstva musí totiž nielen overiť vecnú správnosť uplatnených dôkazov, ich spoľahlivosť a koherentnosť, ale musí preskúmať aj to, či tieto dôkazy obsahujú všetky relevantné údaje, ktoré treba zohľadniť pri posúdení komplexnej situácie, a či sú spôsobilé podporiť závery, ktoré sa z nich vyvodili.

(pozri body 130, 131)

3. Komisia pri stanovovaní pokút za porušenie pravidiel hospodárskej súťaže

nedisponuje neobmedzenou voľnou úvahou. Hoci objektívne kritérium hornej hranice pokuty a subjektívne kritériá závažnosti a doby trvania porušenia ponechávajú Komisii širokú mieru voľnej úvahy, nič to nemení na skutočnosti, že ide o kritériá umožňujúce Komisii prijímať sankcie s ohľadom na mieru nezákonnosti predmetného správania. Je teda potrebné zastávať názor, že článok 15 ods. 2 nariadenia č. 17 a článok 23 ods. 2 a 3 nariadenia č. 1/2003 o vykonávaní pravidiel hospodárskej súťaže stanovených v článkoch 81 ES a 82 ES stanovujú kritériá a hranice, ktoré Komisiu viažu pri výkone jej právomoci v oblasti pokút, pričom jej zároveň ponechávajú určitú mieru voľnej úvahy. Okrem toho pri stanovení pokút podľa uvedených ustanovení má Komisia povinnosť dodržiavať všeobecné právne zásady, osobitne zásadu rovnosti zaobchádzania a zásadu proporcionality, ako ich vymedzila judikatúra Súdneho dvora a Všeobecného súdu.

prax Komisie teda podlieha plnému preskúmaniu súdom Spoločenstva.

V súlade s článkom 253 ES má Komisia v rozhodnutí o uložení pokuty napriek všeobecne známemu kontextu tohto rozhodnutia povinnosť uviesť odôvodnenie, a to najmä pokiaľ ide o výšku uloženej pokuty a zvolenú metódu jej stanovenia. Z tohto odôvodnenia musia jasne a jednoznačne vyplývať úvahy Komisie, aby mohli dotknuté osoby rozpoznať dôvody, ktoré viedli k prijatému opatreniu, a posúdiť možnosť začať konanie pred súdom Spoločenstva, prípadne aby mohol tento súd vykonať preskúmanie.

(pozri body 140, 142 – 144, 148)

Podľa článku 229 ES a článku 31 nariadenia č. 1/2003 majú Súdny dvor a Všeobecný súd neobmedzenú právomoc rozhodovať o žalobách proti rozhodnutiam, ktorými Komisia uložila pokuty, a môžu tak nielen zrušiť rozhodnutie, ktoré Komisia prijala, ale tiež uloženú pokutu zrušiť, znížiť alebo zvýšiť. Správna

4. Kvalifikácia určitých protiprávnych konaní ako konaní tvoriacich jediné a to isté porušenie alebo viacero porušení má v zásade vplyv na sankciu, ktorú možno uložiť, keďže zistenie viacerých porušení môže spôsobiť uloženie viacerých samostatných pokút, a to vždy v medziach stanovených článkom 15 ods. 2 nariadenia č. 17 a článkom 23 ods. 2 nariadenia

č. 1/2003 o vykonávaní pravidiel hospodárskej súťaže stanovených v článkoch 81 ES a 82 ES, ktoré stanovujú, že pokuta uložená každému podniku alebo združeniu podnikov podieľajúcich sa na porušení nesmie presiahnuť 10% jeho celkového obratu v predchádzajúcom obchodnom roku. Z toho vyplýva, že keď Komisia uloží dve pokuty, ktorých súčet súm presahuje hornú hranicu 10% obratu, nedopúšťa sa vôbec porušenia zásady *nulla poena sine lege*.

6. Zásada proporcionality vyžaduje, aby akty inštitúcií Spoločenstva neprekračovali hranice toho, čo je primerané a nevyhnutné na dosiahnutie sledovaného cieľa. V kontexte výpočtu pokút sa závažnosť porušenia musí stanoviť v závislosti od početných faktorov, pričom žiadnemu z týchto faktorov nemožno pripísať nepriemeranú dôležitosť v porovnaní s inými kritériami posúdenia. Zásada proporcionality má v tomto kontexte za následok, že Komisia musí pokutu stanoviť proporcionálne k faktorom, ktoré zohľadnila pri posúdení závažnosti porušenia, a tieto faktory musí v tejto súvislosti uplatňovať koherentným a objektívne odôvodneným spôsobom.

(pozri body 150, 151)

5. Odstrašujúci cieľ, ktorý Komisia oprávnene sleduje pri stanovení výšky pokuty, sa týka zabezpečenia toho, aby podniky pri uskutočňovaní svojich aktivít v rámci Európskeho spoločenstva alebo Európskeho hospodárskeho priestoru dodržiavali pravidlá hospodárskej súťaže stanovené Zmluvou. Za predpokladu, že došlo k viacerým porušeniam, sa môže Komisia oprávnene domnievať, že takýto cieľ nemožno dosiahnuť len uložením sankcie za jedno z porušení.

Komisia je povinná pri posudzovaní závažnosti porušenia zohľadniť veľké množstvo skutočností, ktorých povaha a význam sa líšia v závislosti od typu sporného porušenia a konkrétnych okolností dotknutého porušenia. Nemožno vylúčiť, že medzi tieto skutočnosti preukazujúce závažnosť porušenia môže v závislosti od konkrétneho prípadu patriť aj veľkosť trhu dotknutého výrobku. Aj keď teda veľkosť trhu môže predstavovať skutočnosť, ktorú treba zohľadniť pri určovaní závažnosti porušenia, jej význam sa líši v závislosti od konkrétnych okolností dotknutého porušenia.

(pozri bod 160)

Horizontálne obmedzenie typu „cenový kartel“ v zmysle usmernení k metóde

stanovovania pokút uložených podľa článku 15 ods. 2 nariadenia č. 17 a článku 65 ods. 5 Zmluvy o ESUO sú „veľmi závažné“ už svojou povahou. V takomto kontexte má obmedzená veľkosť dotknutého trhu len malú dôležitosť v pomere k ostatným skutočnostiam svedčiacim o závažnosti porušenia.

(pozri body 171, 175, 176, 178)

7. V rámci analýzy uskutočnenej s cieľom stanoviť výšku pokuty za porušenie pravidiel hospodárskej súťaže Spoločenstva, ktorá sa týkala skutočnej hospodárskej schopnosti porušujúcich spoločností spôsobiť značnú škodu hospodárskej súťaži a zahŕňala posúdenie skutočného významu týchto podnikov na dotknutom trhu, teda ich vplyvu naň, predstavuje celkový obrat iba neúplný pohľad na veci. Nemožno totiž vylúčiť, že silný podnik s množstvom rozličných aktivít je na špecifickom trhu výrobkov prítomný iba v malej miere. Rovnako nemožno vylúčiť, že podnik s významným postavením na geografickom trhu mimo Spoločenstva má iba slabé postavenie na trhu Spoločenstva alebo Európskeho hospodárskeho priestoru. V takých prípadoch samotná skutočnosť, že dotknutý podnik dosahuje významný celkový obrat, nevyhnutne neznamená, že na dotknutom trhu uplatňuje rozhodujúci vplyv. Preto

hoci je pravda, že obraty jedného podniku dosiahnuté na relevantných trhoch nemôžu byť rozhodujúce na dosiahnutie záveru, že podnik patrí silnému hospodárskemu subjektu, sú naopak relevantné na účely stanovenia vplyvu, ktorý mohol na trhu uplatňovať.

Časť obratu, ktorá pochádza z predaja tovaru, na ktorý sa porušenie vzťahuje, je však spôsobilá správne naznačiť rozsah tohto porušenia na relevantnom trhu. Tento obrat je totiž spôsobilý správne poukázať na zodpovednosť každého podniku na uvedených trhoch, keďže predstavuje objektívne kritérium, ktoré udáva skutočnú mieru škodlivosti tohto postupu pre normálnu hospodársku súťaž, a teda predstavuje vhodný ukazovateľ schopnosti každého dotknutého podniku spôsobiť ujmu.

(pozri body 187, 188)

8. Pokiaľ ide o stanovenie výšky pokút uložených rôznym účastníkom kartelu, metódu

spočívajúcu v rozdelení členov kartelu do viacerých kategórií, čo spôsobuje paušalizáciu východiskovej sumy pokuty stanovenej pre podniky patriace do tej istej kategórie, hoci dochádza k ignorovaniu veľkostných rozdielov medzi podnikmi jednej kategórie, nemožno odsúdiť, pokiaľ sa dodržia zásady proporcionality a rovnosti zaobchádzania. Všeobecnému súdu neprináleží, aby sa vyjadroval k vhodnosti takéhoto systému, a to ani za predpokladu, že by znevýhodňoval podniky menšej veľkosti. Všeobecný súd sa v rámci svojho preskúmania zákonnosti výkonu voľnej úvahy, ktorou Komisia disponuje v tejto oblasti, musí obmedziť na preskúmanie toho, či je rozdelenie členov kartelu na kategórie koherentné a objektívne odôvodnené, bez toho, aby svojím posúdením nahrádzal posúdenie Komisie.

(pozri bod 196)

alebo strednej veľkosti nebola z hľadiska percentuálneho podielu na obrate vyššia ako suma pokút uložených väčším podnikom. Z tohto ustanovenia totiž vyplýva, že tak pri podnikoch malej alebo strednej veľkosti, ako aj pri veľkých podnikoch sa pri stanovení sumy pokuty posudzuje závažnosť a dĺžka trvania porušenia. Pokiaľ Komisia uloží podnikom zapojeným do toho istého porušenia pokuty, ktoré sú pre každý z nich odôvodnené vzhľadom na závažnosť a dĺžku trvania porušenia, nemožno jej vytýkať, že pre niektoré z nich je suma pokuty v pomere k obratu vyššia ako pre iné podniky. Komisia totiž nie je povinná znížiť výšku pokút, pokiaľ dotknuté podniky patria medzi malé a stredné podniky. Veľkosť podniku je totiž už zohľadnená hornou hranicou pokuty, ktorú stanovuje článok 15 ods. 2 nariadenia č. 17, článok 23 ods. 2 nariadenia č. 1/2003 a ustanovenia usmernení k metóde stanovovania pokút uložených podľa článku 15 ods. 2 nariadenia č. 17 a článku 65 ods. 5 Zmluvy o ESÚO. Okrem týchto úvah o veľkosti neexistuje nijaký dôvod, aby sa s malými a so strednými podnikmi zaobchádzalo odlišne ako s ostatnými podnikmi. Skutočnosť, že dotknuté podniky patria medzi malé a stredné podniky, ich nezbaňuje povinnosti dodržiavať pravidlá hospodárskej súťaže.

9. Článok 23 ods. 3 nariadenia č. 1/2003 o vykonávaní pravidiel hospodárskej súťaže stanovených v článkoch 81 ES a 82 ES nevyžaduje, aby v prípade, ak sa ukladajú pokuty viacerým podnikom zapojeným do toho istého porušenia, suma pokuty uloženej podniku malej

(pozri body 199, 200)

10. V rámci usmernení k metóde stanovovania pokút uložených podľa článku 15 ods. 2 nariadenia č. 17 a článku 65 ods. 5 Zmluvy o ESUO, ktoré v bode 1 A šiestom odseku stanovujú, že najmä značná disparita medzi veľkosťou podnikov, ktoré sa dopúšťajú tých istých porušení, môže odôvodňovať rozlišovanie na účely posúdenia závažnosti porušenia, rozhodnutie Komisie neporušuje zásadu rovnosti zaobchádzania, ak do tej istej skupiny zaradi viacero podnikov, z ktorých jeden má celkový obrat jasne, respektíve „citelne“ nižší ako obraty ostatných podnikov, a to na základe ich obrátov na relevantnom trhu a ich veľmi podobných trhových podielov, a ak na ne uplatní rovnakú osobitnú východiskovú sumu pokuty.

údaje o spôsobe výpočtu pokút, pričom ale treba v každom prípade zdôrazniť, že Komisia sa nemôže pripraviť o svoju voľnú úvahu tým, že by výlučne a mechanicky využívala len aritmetické vzorce. Pokiaľ ide o rozhodnutie, ktorým sa ukládajú pokuty viacerým podnikom, rozsah povinnosti odôvodnenia sa musí posudzovať v duchu toho, že závažnosť porušenia sa musí určiť v závislosti od veľkého počtu skutočností, ako sú najmä osobitné okolnosti veci, jej kontext a odstrašujúci dosah pokút, a to bez toho, aby sa vyhovotoval kogentný a taxatívny zoznam kritérií, ktoré sa musia obligatórne zohľadniť.

(pozri bod 226)

(pozri body 202, 205)

11. Pri stanovení výšky pokuty v prípade porušenia predpisov hospodárskej súťaže sú požiadavky týkajúce sa podstatných formálnych náležitostí, medzi ktoré patrí aj povinnosť odôvodnenia, splnené vtedy, keď Komisia vo svojom rozhodnutí uvedie posudzované skutočnosti, ktoré jej umožnili vymedziť závažnosť a dĺžku trvania porušenia. Tieto požiadavky však Komisii neukladajú povinnosť, aby vo svojom rozhodnutí uviedla číselné

12. Skutočnosť, že podnik sa nezúčastnil na mnohostrannom stretnutí a že prestal poskytovať informácie ostatným členom kartelu, nemôže stačiť na preukázanie toho, že sa vzdal účasti na karteli, keďže sa verejne nedištancoval od jeho obsahu.

(pozri body 240, 241, 244)

13. V súlade s článkom 23 ods. 3 nariadenia č. 1/2003 o vykonávaní pravidiel hospodárskej súťaže stanovených v článkoch 81 ES a 82 ES predstavuje dĺžka trvania porušenia jedno z kritérií, ktoré sa musia zohľadniť pri určení výšky pokuty, ktorá sa má uložiť podnikom zodpovedným za porušenie pravidiel hospodárskej súťaže.
14. Usmernenia k metóde stanovovania pokút uložených podľa článku 15 ods. 2 nariadenia č. 17 a článku 65 ods. 5 Zmluvy o ESUO neuvádzajú taxatívny výpočet poľahčujúcich okolností, ktoré by Komisia musela zohľadniť na účely zníženia východiskovej sumy pokuty. V dôsledku toho si Komisia ponechala určitú mieru voľnej úvahy na posúdenie celkového významu prípadného zníženia sumy pokút na základe poľahčujúcich okolností. Komisia nemôže byť nijakým spôsobom povinná priznať v rámci svojej voľnej úvahy zníženie pokuty za skončenie zjavného porušovania, či už k skončeniu došlo pred zásahmi Komisie alebo po nich.

Hoci ustanovenia bodu 1 B usmernení k metóde stanovovania pokút uložených podľa článku 15 ods. 2 nariadenia č. 17 a článku 65 ods. 5 Zmluvy o ESUO nestanovujú žiadne zvýšenie v prípade krátkodobých porušení, vo všeobecnosti s dĺžkou trvania menej ako jeden rok, zvýšenie sa uplatňuje v prípade strednodobých porušení, vo všeobecnosti s dĺžkou trvania od jedného do piatich rokov, pričom môže byť stanovené napríklad až na 50 % východiskovej sumy pokuty. Pokiaľ ide o dlhodobé porušenia, vo všeobecnosti s dĺžkou trvania viac ako päť rokov, je stanovené iba to, že suma pokuty môže byť zvýšená o 10 % ročne. Tieto zvýšenia nie sú automatické, uvedené usmernenia ponechávajú Komisii mieru voľnej úvahy.

Skončenie porušovania predpisov hospodárskej súťaže po prvých zásahoch Komisie, ktoré je upravené bodom 3 treťou zarážkou usmernení, logicky môže predstavovať poľahčujúcu okolnosť len vtedy, ak existujú dôvody predpokladať, že dotknuté podniky boli motivované skončiť svoje protisúťažné správania práve predmetnými zásahmi. Cieľom tohto ustanovenia je totiž podnietiť podniky, aby ihneď skončili svoje protisúťažné správania v prípade, že Komisia začne v tomto ohľade vyšetrovanie. Zníženie pokuty z tohto dôvodu

(pozri body 237, 247, 249)

sa môže uplatniť len vtedy, ak tieto podniky už prijali pevné rozhodnutie skončiť porušovanie ešte pred dátumom prvých zásahov Komisie alebo ak sa porušovanie skončilo už pred týmto dátumom. Tento posledný predpoklad je dostatočne zohľadnený v rámci výpočtu dĺžky trvania obdobia porušenia.

rozdiel vo veľkosti podnikov pôvodcov porušenia rovnakej povahy, a prispôbiť v dôsledku toho všeobecnú východiskovú sumu podľa špecifickej povahy každého z podnikov.

(pozri body 259, 260)

Usmernenia nebránia tomu, aby sa celkový obrat alebo obrat, ktorý podniky dosiahli na relevantnom trhu, zohľadnil pri určení výšky pokuty, ak sú dodržané všeobecné zásady práva Spoločenstva a ak si to vyžadujú okolnosti.

15. Pokiaľ ide o subjektívne okolnosti, ktoré treba zohľadniť pri stanovovaní východiskovej sumy pokuty, usmernenia k metóde stanovovania pokút uložených podľa článku 15 ods. 2 nariadenia č. 17 a článku 65 ods. 5 Zmluvy o ESÚO stanovujú, že je potrebné zohľadniť aj skutočnú hospodársku schopnosť pôvodcu porušenia spôsobiť značnú škodu iným hospodárskym subjektom, predovšetkým spotrebiteľom, a tiež je nevyhnutné stanoviť pokutu na úroveň, ktorá zabezpečí jej dostatočne odstrašujúci účinok. Podľa týchto usmernení v prípadoch, ktoré predpokladajú účasť niekoľkých podnikov, ako sú kartely, môže byť vhodné zvážiť všeobecnú východiskovú sumu, pričom sa zohľadní osobitná váha, a teda skutočný dopad protiprávneho správania každého podniku na hospodársku súťaž, najmä ak existuje značný

Rozdelenie podnikov do dvoch kategórií v závislosti od ich obratu teda nie je neproporcionálny spôsob zohľadnenia ich relatívneho významu na trhu na účely stanovenia východiskovej sumy pokuty, pokiaľ to nevedie k hrubo skreslenému obrazu dotknutého trhu.

(pozri body 273 – 275, 280)

16. V oblasti hospodárskej súťaže je dôkazné bremeno týkajúce sa existencie účinkov porušenia na dotknutý trh, ktoré spočíva na Komisii, pokiaľ tieto účinky zohľadňuje v rámci výpočtu pokuty v závislosti od závažnosti porušenia, menšie ako dôkazné bremeno, ktoré na nej spočíva, ak musí preukázať samotnú existenciu porušenia v prípade kartelu. Na zohľadnenie konkrétneho dopadu kartelu na trh totiž postačuje, aby Komisia predložila „dobré dôvody na jeho zohľadnenie“.

(pozri bod 301)

včas predložiť svoje stanovisko o dôkaznej hodnote týchto dokumentov. Z toho vyplýva, že tieto dokumenty nemožno vo vzťahu k tomuto podniku považovať za platné dôkazné prostriedky.

Dokument, ktorý Komisia použije na podporu výhrady v konečnom rozhodnutí, hoci aj bol použitý v oznámení o výhradách na preukázanie inej výhrady, možno použiť v rozhodnutí proti dotknutému podniku len vtedy, ak tento podnik mohol z oznámenia o výhradách a z obsahu tohto dokumentu rozumne vyvodiť závery, ku ktorým Komisia zamýšľala dospieť.

(pozri body 313 – 315)

17. K porušeniu práv na obranu dochádza z dôvodu nesúladu medzi oznámením o výhradách a konečným rozhodnutím len pod podmienkou, že v ňom uvedená výhrada nebola rozvinutá dostatočným spôsobom na to, aby adresátom umožnila brániť sa.

Ak dokumenty neboli spomenuté v oznámení o výhradách, môže sa dotknutý podnik oprávnene domnievať, že na účely veci nie sú dôležité. Ak Komisia podnik neinformuje, že určité dokumenty budú použité v rozhodnutí, bráni mu

18. Absolútne právo odoprieť výpoveď nemožno uznať podniku, ktorý je adresátom žiadosti o poskytnutie informácií v zmysle článku 11 ods. 5 nariadenia č. 17. Uznanie takéhoto práva by totiž prekračovalo hranice toho, čo je potrebné na zachovanie práva na obhajobu podnikov, a predstavovalo by pre Komisiu neopodstatnenú prekážku pri plnení úlohy dbať na dodržiavanie pravidiel hospodárskej súťaže na spoločnom trhu. Právo odoprieť výpoveď možno uznať iba v rozsahu, v akom by bol dotknutý podnik nútený poskytnúť odpovede, ktoré by

ho viedli k tomu, aby priznal existenciu porušenia, ktoré má preukázať Komisia.

práv a základných slobôd. Nič totiž nebráni príjemcovi takejto žiadosti o informácie, aby neskôr v správnom konaní alebo v konaní pred súdom Spoločenstva preukázal, že skutočnosti uvedené v jeho odpovediach alebo v oznámených listinách majú iný význam, ako im pripisuje Komisia.

Na zabezpečenie potrebného účinku článku 11 nariadenia č. 17 je teda Komisia oprávnená ukladať podnikom povinnosť poskytnúť všetky potrebné informácie o skutočnostiach, ktoré im môžu byť známe, a poskytnúť jej v prípade potreby súvisiace dokumenty, ktoré majú v držbe, aj keď tieto dokumenty môžu slúžiť na preukázanie existencie protisúťažného správania. Táto právomoc Komisie získavať informácie neodporuje ani článku 6 ods. 1 a 2 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ani judikatúre Európskeho súdu pre ľudské práva.

Nakoniec, ak Komisia v žiadosti o poskytnutie informácií podľa článku 11 nariadenia č. 17 žiada podnik okrem čisto vecných otázok a žiadostí o predloženie existujúcich dokumentov aj o opísanie účelu a priebehu niekoľkých rokovaní, na ktorých sa zúčastnil, ako aj výsledkov alebo záverov takýchto rokovaní, pričom je jasné, že Komisia má podozrenie, že účelom uvedených rokovaní bolo obmedzenie hospodárskej súťaže, takáto žiadosť núti opýtaný podnik k priznaniu účasti na porušovaní pravidiel Spoločenstva pre hospodársku súťaž, takže uvedený podnik na takýto druh otázok nie je povinný odpovedať. V takom prípade skutočnosť, že podnik predsa len poskytne informácie v tejto súvislosti, musí byť považovaná za spontánnu spoluprácu podniku, ktorá môže odôvodniť zníženie výšky pokuty podľa oznámenia o spolupráci. Za toho istého predpokladu podniky nemôžu tvrdiť, že ich právo neprispieť k vlastnému obvineniu bolo

V každom prípade povinnosť odpovedať na výlučne vecné otázky položené Komisiou a vyhovieť jej žiadosti o predloženie existujúcich dokumentov nemôže porušiť základnú zásadu dodržiavania práva na obhajobu ani základnú zásadu práva na spravodlivý proces, ktoré v oblasti práva hospodárskej súťaže ponúkajú ochranu rovnocennú ochrane zaručenej článkom 6 Dohovoru o ochrane ľudských

porušené z dôvodu, že na takúto žiadosť dobrovoľne odpovedali.

(pozri body 326 – 329)

pokuty, ak táto spolupráca neprekročila rámec povinností, ktoré mu vyplývajú z článku 11 ods. 4 a 5 nariadenia č. 17. Naproti tomu v prípade, keď podnik v odpovedi na žiadosť o poskytnutie informácií podľa článku 11 poskytne informácie, ktoré výrazne prekračujú rámec informácií, ktoré môže Komisia na základe tohto článku požadovať, podniku pokuta môže byť znížená.

19. V rámci správneho konania začatého z dôvodu zakázaného kartelu dotknutému podniku jeho spolupráca pri preskúmaní nedáva právo na nijaké zníženie

(pozri bod 340)